

Pædagogisk læreplan for Børnehuset ved Damhussøen Opdateret oktober 2023

Børnehuset

ved

Damhussøen

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Indhold

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	3
Hvem er vi?	4
Børnehusets Målsætning	4
Pædagogisk grundlag	5
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
Børnesyn	6
Leg	7
Læring	8
Samvær i små fællesskaber	9
Læringsmiljø	9
Traditioner	9
Pædagogisk læringsmiljø	9
Samarbejde med forældre om børns læring	12
Børn i udsatte positioner	13
Sammenhæng til børnehaveklassen	14
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	17
Inddragelse af lokalsamfundet	17
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	18
De seks læreplanstemaer	19
Alsidig personlig udvikling	19
Social udvikling	22
Kommunikation og sprog	24
Krop, sanser og bevægelse	27
Natur, udeliv og science	30
Kultur, æstetik og fællesskab	33
Evalueringskultur	36

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset ved Damhussøen er en lille, privat børneinstitution, som blev grundlagt i 1. juni 2015, beliggende på Annexgårdsvej 5b, 2610 Rødovre. Vi modtager børn i alderen 2 - 6 år. Børnehuset er for alle børn, uanset bosat kommune.

I Børnehuset har vi plads til 48 børn eller 60 enheder, fordelt på tre stuer.

Mariehønerne med ca. 12 børn i alderen 2 - 3 år.

Humlebieerne med ca. 18 børn i alderen 3 – 4,5 år.

Sommerfuglene med ca. 18 børn i alderen 4,5 – 6 år (skolestart)

Børnehuset er indrettet i en hyggelig villa med en stor, dejlig, gammel have som legeplads. Vi har gode fysiske rammer udendørs såvel som indendørs, og institutionen ligger tæt på naturskønne omgivelser. Vi lægger vægt på at skabe et nært og trygt miljø for alle børn, og hvor alle børn kender hinanden og har en oplevelse af, at det er deres hus. Nærvær, anerkendelse og mangfoldighed er kerneværdier hos os. Vi har fokus på børnenes selvværd og selvstændighed. Børnehuset har ligeledes et øget fokus på naturen og børnenes færden i den, og vil gerne gøre børnene opmærksomme på grønne værdier, så de lærer at tage medansvar for vores natur og miljø.

I Børnehuset er de praktiske gøremål en del af dagligdagen, vi skal passe godt på vores hus og have. Det er derfor en stor del af vores pædagogiske arbejde at inddrage børnene på deres niveau, i de praktiske gøremål, så som rengøring af legetøj, luge ukrudt, passe på grøntsagerne i højbedene samt lignede opgaver. Dette for at give dem et medansvar i, at vi i fællesskab skal passe på vores hus og have/legeplads.

Børnehusets Målsætning

- Børnehuset skal fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i børneperspektivet.
- Børnehuset skal i samarbejde med forældrene give børnene omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse samt bidrage til, at børn får en god og tryk opvækst.
- Børn i Børnehuset skal have et fysisk, psykisk og æstetisk børnemiljø, som fremmer deres trivsel, sundhed, udvikling og læring.
- Børnehuset skal give børn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. Børnehuset skal som led heri bidrage til at udvikle børns selvstændighed, evne til at indgå i forpligtende fællesskaber og samhørighed med og integration i det danske samfund.
- Børnehuset skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Børnehuset skal endvidere i samarbejde med forældrene og skole sikre en god sammenhængende overgang mellem Børnehuset og fra Børnehuset til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn

I Børnehuset betragter vi hvert enkelte barn som et lille unikt menneske med helt særlige ressourcer og evner. Vi ser det som vores fornemmeste opgave at møde hvert enkelt barn, som det netop er, og støtte det i at udvikle sig i et selvstændigt tempo. Vi understøtter det gode børneliv, hvor det at være barn har værdi i sig selv. "Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018, s. 16)

Nærvær er en af grundpillerne i Børnehusets pædagogik, for uden nærvær kan vi ikke mærke, se og høre, hvor det enkelte barn er. Det er vores vigtigste opgave at være til stede i nuet sammen med børnene. Gennem nærværet med børnene bliver det muligt at møde børnene med anerkendelse. Anerkendelse i Børnehuset betyder, at de voksne ser, hører, forstår og respekterer det enkelte barn. Det betyder, at hvert enkelt barn ses for lige netop den, det er, og gør det muligt for de voksne at bistå barnet i lige netop dét barns udvikling.

Det skal være trygt for både børn og forældre at være tilknyttet Børnehuset. Gennem nærværende voksne, der hjælper det enkelte barn til at ankomme og sige farvel i Børnehuset hver dag, og gennem Børnehusets rutiner og traditioner, skabes en tryk og tillidsfuld atmosfære, som er rar at være i, for børn og voksne. Børnene i Børnehuset skal mærke, at de er noget værd i sig selv. Gennem nærvær og anerkendelse vil børnene opleve at blive mødt som lige netop de børn, de er. De vil også blive udfordret og stimuleret med udgangspunkt i deres egne ressourcer. Alt sammen medvirkende til at styrke det enkelte barns selvværd. I Børnehuset lægger vi vægt på at hjælpe hvert enkelt barn til at blive et selvstændigt individ. Gennem kendskab til det enkelte barns udviklingspotentiale støttes barnet løbende i at få øje på egne ressourcer og udnytte dem. Ligeledes støttes børnene i at træffe valg og i at udtrykke deres ønsker, tanker og følelser.

I Børnehuset lægger vi vægt på, at børnene kan begå sig som ansvarlige individer i en mangfoldig verden. Dette betyder, at vi tager udgangspunkt i, at hvert enkelt barn er unikt, og samtidigt arbejder aktivt og tolerant med børnenes forskellighed – med det enkelte barn og børnene i samlet flok. Børnene hjælpes til at forstå hinandens forskelligheder og til at knytte venskaber på tværs. Vi lægger vægt på, at alle børn kan fungere i fællesskabet i Børnehuset, og som ansvarlige individer hjælper hinanden i hverdagen.

I Børnehuset arbejder vi med børneperspektiver, ud fra Hanne Warmings beskrivelser, som hun mener er: Et udefra-perspektiv - Et tilstræbt indefra-perspektiv -Barnets egne artikulerede perspektiver, oplevelser og ønsker.

Hanne Warming beskriver børneperspektivet ud fra tre overordnede forståelser, der i praksis ofte supplerer hinanden, men som adskiller sig ved at være mere eller mindre formet af de voksnes bud på barnets bedste. (Inddragelse af børns perspektiver, 2019)

Et udefra perspektiv, er der hvor den voksnes faglige vurdering er perspektivet på barnet set udefra.

Et tilstræbt indefra perspektiv, er der hvor den voksne fagligt følger barnet spor og på den baggrund forsøger at sætte sig i barnet eller børnegruppens situation ud fra deres behov og ønsker hvis de sprogligt kunne udtrykke sig.

Barnets egne artikulerede perspektiver, oplevelser og ønsker, er der hvor den voksne lytter til barnet/børnernes verbale og nonverbale ønsker og oplevelser.

Leg

Legen har en særlig betydning i vores Børnehus, og vi anerkender dens værdi i sig selv. Vi dedikerer betydelig opmærksomhed til betydningen af rummet for leg og trivsel, og dette afspejles i vores tilgang til skabelsen af legezoner. Legezonerne fungerer som rammer, der hjælper med at strukturere legen og gøre den mere overskuelig. Det er vigtigt at bemærke, at legezonerne ikke er statiske, og der kan inddrages legetøj fra andre zoner efter behov.

I vores Børnehus har vi skabt mulighedsrum, der opfordrer til fantasi og fri udfoldelse. Når børnene leger selv, dannes de løbende gennem forskellige sociale samspil med både store og små i huset. De lærer vigtige færdigheder som at sige fra og til, indgå i lege på positive måder samt håndtere konflikter både selvstændigt og i samspil med andre. Legen er en arena, hvor børnene udfordres motorisk og eksperimenterer med forskellige læringszoner.

I de aktiviteter, der er voksenstyret, lærer børnene at indordne sig efter regler, vente på tur og forstå sociale spilleregler som omsorg, retfærdighed, tabe og vinde. Dette bidrager til deres personlige udvikling og dannelse i forhold til sig selv og andre i forskellige aktiviteter og legerelationer. Vores overordnede mål er at skabe god trivsel mellem børnene og sikre, at de får den nødvendige omsorg, nærvær og vejledning fra de voksne.

Ifølge den russiske psykolog Lev S. Vygotsky er legen det rum, hvor barnet kan give liv til sine tanker og oplevelser på en tilpas måde. Legen tillader børnene at udleve og gennemleve deres virkelighed på en måde, der kan være svær i den faktiske verden. Vi vægter den frie leg højt og følger børnenes spor og de voksne er tilgængelige og positionerer sig foran, ved siden af eller bagved børnene for at inspirere, støtte og agere som et sikkerhedsnet ved behov, såsom under konflikter. Det er essentielt, at børnene også har mulighed for "frirum," hvor de kan udforske selvstændigt. (Teorier om leg, 2016)

Link til Vygotsky: <https://leksikon.org/art.php?n=4804>

Når det kommer til læring, lægger vi stor vægt på at facilitere barnets udvikling gennem leg. Vi skaber forskellige legeoplevelser både indendørs og udendørs. Vores fokus på rummets betydning for leg og trivsel afspejles i indretningen af læringszoner, der imødekommer både individuelle og gruppebaserede behov. Traditionelt set har legen haft høj prioritet i vores Børnehus, og vi inddrager endda garderober og gangarealer som legeområder. Vi fremmer også "frihed under ansvar" for de ældre børn, hvilket styrker deres ansvarfølelse og forbereder dem på overgangen mellem børnehaven og skole. Vi anerkender, at børnene vokser og udvikler sig bedst, når de føler sig tillidsfulde og ansvarlige.

Læring

Vi lægger stor vægt på barnets læring gennem leg, og skaber mulighed for forskellige lege inde og ude. Vi har i vores Børnehus stor fokus på rummets betydning for leg og trivsel, og personalet har stor fokus på indretning af læringszoner som tilgodeser både den enkelte og gruppen.

I vores Børnehus har legen traditionelt haft en høj prioritering, hvor garderober samt gangareal bliver inddraget til leg.

Fx giver vi de større børn "frihed under ansvar" hvilket indebærer at de efter aftale med en voksen, må være fire børn ude eller inde "alene". Dette er en del af læringen i overgangen mellem børnehave og skole. Børnene vokser og tager ansvar når de føler at de bliver stølet på.

Samvær i små fællesskaber

Vi deler børnene i mindre grupper, fx med en voksen ved hvert bord. Vi tilrettelægger sociale aktiviteter, hvor det enkelte barn får oplevelsen af at være en del af gruppen og have betydning for andre. Det sker bl.a. gennem samling på stuerne og andre aktiviteter, så som at spille spil, bage, læse, m.m.

Læringsmiljø

Vi er optaget af at indrette inde- og udemiljøet med udgangspunkt i forskellige læringspotentialer. Vi har fokus på æstetikken, hvorfor Børnehusets rum indrettes indbydende med fokus på orden og overskuelighed.

Traditioner

Vi gør noget særligt ud at fejre de forskellige traditioner i løbet af året: Fastelavn, påske, husets fødselsdag, lygtefest og jul.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vi arbejder i vores daglige pædagogiske tilgange blandt andet ud fra Vygotskys teori om nærmeste udviklingszone.

Zonen for nærmeste udvikling bruger vi i de daglige rutiner og når vi skal sætte lærings aktiviteter i gang, så aktiviteten/legen er alderssvarende til barnets udvikling og kompetencer. Vi går foran barnet. - Vi går ved siden af barnet. - Vi går bagved barnet.

Vi bestræber os på at skabe læringsmiljøer af høj kvalitet, som understøtter barnets og gruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling. Dette sker i pædagogiske overvejelser, hvor viden om børnegruppen er i fokus. Vi har fokus på læringsmiljøet og vi har systematiske evalueringer på vores stue og personalemøder, hvor vores faglige refleksioner spiller en stor rolle for det fremtidige arbejde med læringsmiljøerne.

Stuerne skriver ugeskemaer, her har vi struktureret det pædagogisk læringsmiljø og hvad dette skal indbefatte. Ugeskemaet består af aktiviteter der sker igennem hele huset, som en pædagogisk rød tråd. Igennem ugeskemaet skaber vi derved mulighed for at alle børn, kan trives, lære og udvikle sig og derigennem dannes.

I Børnehuset er det vigtigt for os, at alle føler at der er tid til, at der bliver taget godt imod dem. Vi er derfor altid to personaler der åbner om morgenen. Der åbnes på Humlebistuen, som er husets midterste stue. Her gøres et bord klar til de børn som skal spise morgenmad samt åbnes til et sammenstødende lokale, hvor der er mulighed for at lege forskellige rollelege, konstruktionslege samt mulighed for at trække sig.

Kl. 8.00 møder der yderligere to personaler ind, og alle tre stue åbner. Personalet er her opmærksomme på at vurdere om det er hensigtsmæssigt at afbryde de børn som er i leg eller anden pædagogisk aktivitet inden de bliver fordelt. Vi har stadigvæk fokus på, at den ene tager sig af dem der kommer og skal sige farvel og den anden er hos børnene på stuen. De to børnehavestuer er adskilt af en stor skydedør, som frem til ca. kl. 8:30, hvor der møder yderligere to personaler ind, står åben.

Omkring kl. 9.30 holdes der en kort samling på hver stue, hvor vi i fællesskab siger hej til hinanden, snakker om hvem vi mangler i gruppen samt gennemgår dagen. Hvilke børn skal være sammen med hvilke voksne og hvilken pædagogisk aktivitet skal de have fx. en mindre gruppe skal på tur til nærliggende legeplads, mens resten af gruppen skal have planlagt kreativ aktivitet.

Kl. ca. 9.40 går dages pædagogiske aktiviteter i gang.

De dage hvor det pædagogisk er planlagt, holdes der Kl.ca. 11.00 samling på stuerne, der er her fokus på forskellige dele af Fri For Mobberi fx. massage, rytmik, bamseven og samtalekortene. Dette gør vi blandt andet for at alle børn føler sig set, anerkendt og inkluderet. Vi øver børnene i forskellige redskaber til selvhåndtering af egne konfliktfyldte situationer som de skal overvinde. Vi tager som regel udgangspunkt i T.R.O.M der står for Trivsel, Respekt, Omsorg og Mod. Her øver vi blandt andet situationer, hvor børnene skal mærke sig selv og egne grænser. Dette gøres blandt andet igennem arbejdet med samtale og følelseskort. Herigennem får børnene lært at kende sig selv og deres egne grænser for derved at kunne vælge til og fra i forskellige sociale situationer.

Før og efter frokost er børnene i mindre grupper på badeværelset, hvor den voksne her har fokus på at guide børnene, lige fra at kunne stå i kø, holde afstand som viser hensyn for den som sidder på toilettet og korrekt vaske hænder med forklaring om bakterier og betydning af brugen af vandressurser.

Kl. ca. 11.30 spises der frokost. Her hjælper børnene på skift, i samarbejde med en voksen fra stuen med at gøre klar, der dækkes rullevogn i køkkenet. Der er fokus på at tælle og tale om de redskaber som vi skal bruge under frokosten, så som tallerkner, glas, bestik og kander. Under spisesituationerne har vi fokus på at lære at vente på hinanden, og vise interesse for hinanden, vi snakker sammen om hvad børnene har oplevet og vi ser spisesituationen som et vigtigt læringsrum. I spisesituationen, spiser vi i mindre grupper, ca. 4-5 børn og en voksen. Pædagogerne har på forhånd udarbejdet en fast plan for hvor børnene sidder, denne plan er baseret på pædagogiske iagttagelser og venskabstanker. Der er ved måltidet skabt læringsrum for muligheden for at skabe venskaber og gode og stærke dialoger. Der bliver løbende evalueret på hvor børnene sidder under frokosten og pladserne bliver rykket rundt efter behov og læringsmuligheder. Efter frokost deler vi børnene op, en pædagog går med på badeværelset, en pædagog er på stuen, hvor der i samarbejde med dagens hjælpere, ordnes stue, og den sidste går i garderoben for at hjælpe børnene med at komme i tøj.

2-3årige

Kl. ca. 12 bliver børnene på mariehønestuen lagt til lur. Her støttes og motiveres børnene til selv at tage tøj af og lægge det i deres kasse på badeværelset. Hvis barnet kun har tisset, tager det selv bleen af og smider den i skraldespanden. Børnene tilbydes og motiveres til at gå på toilettet inden de får en ren ble på, og vasker hænder. Herefter går barnet ind på stuen igen, finder sin sut og bamse og ligger sig på sin madras på gulvet. Her sidder der en voksen sammen med børnene indtil alle sover.

De børn der ikke sover, kommer på legepladsen sammen med børnene fra de andre stuer.

Kl.13.30 – 14.30 Sovebørnene begynder så småt og vågne, her går de med en voksen, på badeværelset hvor der er fokus på selvhjulpenhed i rolige og nærværende omgivelser. Den voksne motiverer og støtter

barnet til at få taget bleen af, få en ren på, vaske hænder og til selv at tage sit tøj på igen. Herefter sætter de sig sammen med den voksne ud på gangen, her lægges der et tæppe på gulvet og den voksne skaber et læringsrum med bøger, klodser eller andet legetøj.

3-6årige

Kl.ca.12.30 når de mindste er lagt til at sove går resten af huset på legepladsen. Her sker der masser af fri leg, men også organiseret leg af en voksen.

Inden vi skal ind fra legepladsen, skal alle være med til at rydde op. Dette skaber et fællesskab, men også en læring om ansvar over for hinanden. Når børnene går ind fra legepladsen, foregår dette i mindre grupper sammen med en voksen.

Kl. ca. 14 til 14.30 har de to børnehavegrupper, som har været på legepladsen, hver eftermiddag afslapning på stuerne. Børnene får her mulighed for at få ro på kroppen og mærke sig selv, på en anderledes og koncentreret måde. Her gør vi blandt andet brug af Fri For Mobberi massage, som blandt andet bruges til at skabe sociale kontakter imellem de børn der ikke normalt leger med hinanden. Herved styrkes sammenholdet og der øves empati og sympati, børnene imellem. Andre gange holdes det som en afslapnings seance med musik fra mindfulness, og andre gange bliver der læst historie op.

På sommerfuglestuen, når børnene er kommet ind fra legepladsen og har været på badeværelset, går de ind på den bagerste stue, tager deres eget medbragte tæppe og en pude og lægger sig ned. Ofte lægger de sig sammen to og to, fordi de synes det er hyggeligt, eller også beder de om at få lov til at ligge i sofaen. Sofaen er populær og vi må derfor sørge for at børnene få lov til at ligge der efter tur, da ikke alle kan ligge der samtidigt.

Når børnene er faldet til ro og alle er klar, så bliver der læst en bog eller flere, så afslapningen tager omkring 20-30 minutter i alt. Nogle gange falder børnene lidt i søvn og tager en lille lur, og altid kan vi se at de finder ro og får et hvil, hvilket er meningen med aktiviteten.

Grunden til at det har ændret sig over tid, er fordi børnene gav udtryk for at de efterhånden var godt trætte af den afslapnings-/meditationsmusik vi brugte, og de gav udtryk for at de gerne ville høre noget andet. De ville gerne have læst bøger i stedet for.

En anden grund til at vi ændrede konceptet, var at Sommerfuglebørnene fra januar til marts, hvert år øver sig på at lave et teaterstykke, som de selv vælger, og derfor er der også blevet prioriteret at vi læste eventyr i afslapningsstunden. Eventyr der relaterede sig til det teaterstykke vi skulle spille.

På den måde har det vist sig, at det at vi læser for børnene, eller hører lydbøger har haft en lige så effektiv virkning på børnene, med hensyn til at få hvilet sig og få sluppet lidt af, som det at høre afslapnings-/meditation musik. Det er bare børnenes eget valg.

Kl. ca. 14.30 spiser hele huset eftermiddagsmad. Vi har fokus på selvhjulpethed ud fra børnenes alder og niveau på stuerne. Målet er her at de selv lærer at dele tallerkner, knive og mad ud samt smører deres mad selv. På den måde støtter vi op om de forskellige børns udviklingstrin, formåen og kunnen og hjælper dem derfra hvor de er nået motorisk og udvikler deres selvstændighed. Her rydder børnene selvfølgelig også op efter sig selv. Skrald i skraldespanden og bestik og tallerken på vognen. Alt dette gælder også under vores frokost på stuerne, så gør vi det med samme fokus. Herunder også hvordan man spiser, sidder på stolen, bordmaner, snakke uden mad i munden, snakke med små stemmer, snakke kun med de børn der sidder ved sit bord, hjælpe hinanden. Her lærer vi personlig alsidig dannelse ud fra vores kulturelle værdier vedrørende god bordskik og gode maner.

I forbindelse med eftermiddagsmåltidet, læses der på Mariehønerne dagligt historie.

Kl. ca. 15 -17 er vi alt efter årstid inde eller ude. Børnene har mulighed for at genoptage de lege/legerelationer, som de tidligere har leget/leget med. Personalet skaber små læringszoner så som spil, modeller-voks, perler, hinkeruder, sæbeboller, fangelege m.m.

Der bliver lagt stor vægt på den gode overgang imellem Børnehuset og hjemmet, i samarbejde med forældrene når børnene bliver hentet.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi ser forældrene som en vigtig samarbejdspartner i forhold til barnets og børnegruppens trivsel og læring. Vi vægter dette samarbejde højt og involvere forældrene i barnets dagligdag fra de starter i Børnehuset til de går ud.

Når barnet starter i Børnehuset, har vi på forhånd sendt dem en beskrivelse af hvad den gode indkøring betyder i vores hus. På familiens første dag, tager vi en snak med forældrene om barnet, her søger vi information i forhold til barnets søvnmønster, evt. allergier i forbindelse med mad, og om der er andre særlige hensyn vi skal tage osv. Denne opstartssamtale er med til at skabe en tryghed hos både forældre og barn og en begyndende viden for personalet om familien.

Forældrene tilbydes derefter en 3. måneders samtale.

I forbindelse med overgangen fra stue til stue, tilbydes der en overleveringssamtale med en pædagog fra hver stue. For barnet er der en indkøringsperiode til den nye stue, denne indkøring planlægges af pædagogerne ud fra det enkelte barns behov.

Vi har årligt tilbud om forældresamtale omhandlende barnet dagligdag, trivsel, leg, læring og dannelse.

For de kommende skolebørn tilbydes der i efteråret før skolestart en gennemgang af barnet udvikling i forhold til skoleparathed og det målrettede samarbejde imellem institution og familie. Derudover er der en afsluttende samtale inden skolestart hvor overgangsskema fra kommunen gennemgås med forældrene, og forældrene har her mulighed for at ytre behov for en samtale med kommende SFO/skole inden barnets start. Formålet med disse samtaler er, at skabe en fælles forståelse for barnets trivsel, leg, læring og dannelse, samt barnets kompetencer og udviklingspotentialer.

Derudover finder vi det vigtigt, at der er tid til den daglige dialog i hente/bringe situationer. I disse dialoger snakkes der om mere generelle ting såsom hvordan barnet har haft det i løbet af dagen, samt emner som selvhjulpethed, måltider og søvnmønster.

Trivsel i vores hus, er at der er en rolig og tryk start på dagen, for barnet og forældrene. At barnet selv tør at tilgå lege, selv er opsøgende til venskaber og at barnet bliver inkluderet og inviteret ind i fællesskabet. Barnet skal være omgivet af voksne som selv føler og udviser trivsel. At forældrene er ansvarlige for at barnet er udhvilet, er i balance og er klar til dagen. At barnet bliver set for den de er, og ikke bliver set for nogle ydre faktorer.

Via husets forældre intra sender stuerne ugentligt et nyhedsbrev ud. Nyhedsbrevet indeholder overordnet information om hvilke aktiviteter vi har lavet i ugens løb med beskrivelse af de pædagogiske overvejelser samt læringen for gruppen. Der beskrives også her hvilke projekter og månedstema som stuen arbejder med, det kunne fx. være læring i garderoben, leg og kreativitet, projekt ”Hvem er jeg” og ”Spire gro”. Denne viden kan hjælpe forældrene med at skabe en dialog med barnet og en forståelse i forhold til hvad det er barnet fortæller om. Det er derudover med til at skabe en sammenhæng mellem hjemmet og Børnehuset, da forældrene kan arbejde videre med projekterne hjemme.

Vi har på vores lange gang prioriteret at bruge den ene side af vægarealet til at synliggøre for forældrene vores pædagogiske tilgange. Dette i form af plakater fra Dafolo med beskrivelse af de 6 læreplanstemaer, pædagogisk dokumentation og Evalueringskultur. På den anden side af væggen, er der opsat dokumentation i form af dagligdagsbilleder som skaber sammenhæng imellem husets pædagogiske tilgange.

Vi har to gange årligt forældremøde for hele husets forældre. Mødet som ligger i starten af året, er målrettet valg til bestyrelsen og oplæg angående vigtige dele og forventninger, til det at være forældre i en privat institution.

Vi er opmærksomme på vigtigheden af gensidige forventninger, forældre og børnehuset imellem. Derfor afholdes der årligt et fællesmøde blandt bestyrelse, personale og ledelse, hvor fokus er på udarbejdelse af husets gensidige forventninger. Disse medbringes på husets årlige efterårsårs forældremøde, hvor resultatet forelægges og forældrene har mulighed for at komme med input.

Årets andet forældremøde, er målrettet husets pædagogiske arbejde. Der er her fokus på pædagogiske emner som fx Fri for Mobberi i dagligdagen, præsentation af vores arbejdsproces i tilblivelsen af stuenes forskellige læringszoner samt hvilke pædagogiske iagttagelser og overvejelser der ligger til grunde for netop denne indretning.

Vi vægter at inddrage forældre og bedsteforældre i løbet af husets årlige faste projekter. Dette værende vores årlige arbejdsdage, spir gro projekt, lygtefest m.m. Der er her mulighed for at familierne bliver inddraget og bliver en del af den institution deres barn går i.

For at skabe relation og trivsel i børnegruppen, støtter vi forældrene i at skabe legeaftaler og dermed potentielle legekammerater uden for institutionen.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Børnehuset ved Damhussøen skal alle børn kunne rummes i fællesskabet, og vi lægger stor vægt på at arbejde aktiv med børnenes forskelligheder i dagligdagen. Det er vores opfattelse, at alle børn på et eller andet tidspunkt i deres institutionsliv oplever at være i en ”udsat position”, idet alle børn helt naturligt vil støde på vanskeligheder og særlige udfordringer løbende i deres liv. Netop derfor har alle børn brug for omsorgsfulde og opmærksomme voksne, der lægger mærke til ændringer og pludseligt opståede udfordringer. Gennem denne opmærksomhed kan vi i Børnehusets reagere hensigtsmæssigt på en vanskelig periode i barnets liv, og hjælpe barnet videre derfra.

Vi observerer barnets position og samspil i fællesskabet, da disse har stor betydning for gode udviklingsmuligheder. Vores tanke er, at børns vanskeligheder ikke kun udvikles indefra men i interaktion med andre. Vi

ser det som vores opgave at støtte barnet i samspillet med andre børn og voksne, og vi justerer på fællesskabet for at støtte op om og inddrage barnet bedst muligt.

Børnehusets læreplan er gældende for alle børn med og uden at være i en udsat position, men vejen til målet kan for nogle børn kræve en særlig pædagogisk indsats.

Børn i en udsat position på ét område kan være meget ressourcestærke på andre områder. Det er vigtigt at synliggøre disse ressourcer i børnegruppen, for at åbne muligheden for yderligere inklusion i fællesskabet for barnet som er i udsat position. Således hjælpes også barnet som er i en udsat position til at danne venskaber og til at indgå i leg og i fælles pædagogiske aktiviteter.

Et barn kan i kortere perioder være i en udsat position, så som efter en skilsmisse, ændringer i de hjemlige forhold, el.lign. Der kan også være tale om længerevarende udsat position, som kan vare hele barnets institutionstid. Det kan dreje sig om fysiske eller psykiske udfordringer. Her kan vi tilbyde en lille institution med små børnegrupper, hvilket er lettere at overskue for barnet. I tilfælde af, at et barn har brug for særlig omsorg, kan der i en periode tilknyttes en primær pædagog til barnet. Ligeledes kan vi med vores små, fleksible stuer – og legepladsen – skabe både små læringsrum med deltagelse af en lille gruppe børn og voksne, og store læringsrum, hvor en aktivitet involverer hele børnegruppen. Således har vi mulighed for at igangsætte forskellige aktiviteter relevante for at støtte optimalt op om udviklingen hos det enkelte barn i udsat position, uanset om barnet er udfordret med motorik, sprog, tryghed og tillid, koncentrationsbesvær, m.m.

Vi har samarbejde med Rødovre kommunes eksterne samarbejdspartner, blandt andet tale-høre konsulent og psykolog, hvor vi igennem åben rådgivning, som er et anonymt sparringsrum for personalet samt lokaliseringssmøder, som er et åbent rum med dagsorden. På begge møder kan personalet og forældre sparre med andre fagfolk, dette gør vi med henblik på at opnå bedre kendskab til barnet og dets behov og for at få udarbejdet en handleplan, med fokus på at fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Handleplanen for barnet i udsat position vil altid foregå i et nært og tæt samarbejde med forældrene og til barnets bedste. Er der tale om længerevarende eller permanent støtte til et barn vil også de sociale myndigheder indgå i samarbejdet.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Vi har i Børnehuset ved Damhussøen tre stuer, hvor Sommerfuglestuen er stuen for de ældste børn i børnehuset (4,5-6 år). Vi vil her beskrive hvad der er særligt ved Sommerfuglestuen som i den forstand er det, som forbereder børnene til børnehaveklassen. Selvom alle børnene er med i aktiviteterne, har alle børnene forskellige forudsætninger for at deltage, dette er vi opmærksomme på. Derfor sørger vi for at differentiere sværhedsgraden i aktiviteterne for at kunne tilgodese det enkelte barn. Samtidig med at vi har øje for fællesskabet.

I forbindelse med vores arbejde med "fri for mobberi", har vi valgt at have alle børnene med på stuen. Både de der starter i skole og de der skal være et år mere på stuen. Hvert barn kan sagtens være med til aktiviteten ud fra deres udviklingstrin. Den voksne sørger bare for at tydeliggøre aktiviteten så det er forståeligt for enhver. Dette gør at alle børn kan deltage, lære noget og være med, altså være en del af fællesskabet.

Vi laver massagedelen sammen, og alle børn kan sagtens forstå de ting de skal gøre, de er gode til at samarbejde på tværs af alder og køn. Vi øver os sammen og lærer tingene sammen. Dette styrker sammenholdet.

Når og hvis der har været konflikter, og de store følelser har været i spil, sidder vi sammen og taler ud fra hvad Bamseven har hørt, og ud fra de samtalekort, som berører det der er i spil, og forsøger at løse de konflikter der har været, sammen i fællesskabet, og hvor alle kan bidrage og blive hørt uanset alder.

På Sommerfuglestuen har børnene fået lov til at have fri tilgang til tegning, sakse, lim, stempler perler m.m. på deres bagerste stue, dette bliver de vist når de starter, og givet ansvar for. At få dette ansvar er noget det enkelte barn ser frem til og går op i at efterleve. Derfor bliver er også holdt øje fra børnenes side, at de små ikke kommer ind på stuen uden en voksen, og hvis de gør, bliver de pænt fulgt ud igen.

At børnene lige siden de startede i Børnehuset har lært om ugedagene, datoer, måneder og årstider, gør at de nu qua alder, er i stand til at koble disse begreber sammen med ting der sker i deres hverdag. De kan nu sætte det sammen med når nogen har fødselsdag, eller når de f.eks. har fritidsaktiviteter (fx mandag er fodbold-dag for drengene, tirsdag er for pigerne, onsdag går der nogen til svømning osv.), hvad vi har af aktiviteter på de pågældende dage m.m. Så det vil vi fortsætte med fordi det giver mening.

At vi leger gemmeleg med bogstaver, og senere forsøger at sammenligne dem med de bogstaver vi har på vores tavle på stuen, og senere igen forsøger at sætte dem sammen med f.eks. vores navne, fortsætter vi også med, da dette også har givet god mening for børnene og lært dem at afkode bogstaverne.

At vi sammen hører de samme rim og ræmser, og leger med ord, har gjort at de yngste i gruppen også lærer det, og vi hører at de tit leger med ordene og selv forsøger at lave rim med ord.

I forhold til begyndende matematisk forståelse, har vi sammen leget med talrækken, snakket om størrelsesforhold og lavet små science opgaver omkring dette. Vi har været ude i naturen og samlet ting, eller været sammen to og to på stuen og samarbejdet om at finde ting, for derefter at kunne sætte det indsamlede i størrelsesorden som: "stor, mindre, lille", eller "stor, større, størst". Dette vil vi også fortsætte med da det interesserer børnene, og skaber stor forståelse hos dem.

Når vi nærmer os overgangen til førskolen for de ældste børn, har vi på forhånd lavet en gennemgang at den enkeltes trivsel, læring, udvikling og dannelse, haft en samtale med deres forældre, og lavet et skriv til de skoler børnene hver især skal gå på, omhandlende det samme.

Sammen med børnene besøger vi SFO'erne og skolerne og møder lærerne/pædagogerne, så de ved hvad de skal hen til og kan føle sig mere tryk ved det.

En anden ting som vi har valgt altid at arbejde med gruppe med, er teater. Hvert år har vi, efter børnenes eget ønske, lavet et teaterstykke over fx et kendt eventyr. Det har bl.a. været "Fyrtøjet", "Snehvide" og i år 2023 var det om de Nordiske guder. Dette gør vi for at give det sociale sammenhold og fællesskabet et løft, og på det alsidige personlige plan løfter det modet, sproget og den specifikke viden om den ting de skal

spille. Altså rum til fordybelse over længere tid. Vi bruger som oftest op til 3 måneder på projektet. Det styrker også børnenes kreativitet, for de er med til at designe, tegne, male og konstruere alle kulisser, og med til selv at designe og sy deres egne kostumer, og bestemme deres eget udtryk. Dette giver et stort ejerskab af hele projektet for den enkelte.

I processen har vi hver gang oplevet at børnene hjælper hinanden, roser hinanden og viser stor interesse for hinanden, og den rolle hvert enkelt barn har. Hver eneste gang vi har lavet teater med gruppen, har vi set at sammenholdet og fællesskabet er blevet væsentligt styrket, og har styrket hvert enkelt barn i forhold til deres selvværd og selvtillid. (En fantastisk dejlig oplevelse, som pædagog at være vidne til).

De ældste børns sidste dag i Børnehuset bliver fejret med maner. Vi holder en afskedsfest for dem, med middag og "drinks", og til sidst en diplomoverrækkelse med små citater fra deres venner om det at være venner med vedkomne og hvad vedkomne er god til, en hyggelig lille hilsen at få med på vejen. Her må forældrene får lov til at være til stede. Dette er altid et meget rørende øjeblik for alle. Et øjeblik til at mindes den gode tid vi har haft sammen i Børnehuset.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi går ture i de nærliggende områder, her lærer børnene om deres eget lokalmiljø, på disse ture er målet kendskab til eget lokalområde.

Vi benytter legepladser, byggelegepladser og kulturinstitutioner i lokalmiljøet fx det nærliggende bibliotek. Dette bruges som ofte med fokus på bestemt litteratur, der skal underbygge et givende projekt eller fokuspunkt vi arbejder med i huset eller på den enkelte stue. Dette kan variere fra hvordan man håndterer at være et barn hvis forældre skal flytte fra hinanden til materiale om bestemte højtider såsom påske og jul. Tæt på institutionen ligger der en stor eng, som regelmæssigt bliver besøgt året rundt. Her er der mulighed for at se fugle, løbe i græsset, få stimuleret sanser, nysgerrighed og snakke om hvordan naturen den ændre sig i løbet af årstiderne. Damhussøen ligger ligeledes tæt på institutionen, her har vi mulighed for at fiske og se hvilket dyreliv der bevæger sig under vandet. Vi snakker med børnene, om de dyr der lever i søen, og vigtigheden af vi passer på vores natur og dyrene i den. Hvert år deltager vi i julegudstjeneste i den lokale kirke. Her møder børnene blandt andet noget af den danske kultur, og møder andre børnehaver fra lokalmiljøet i Rødovre.

Med de kommende skolebørn, tager vi rundt på skolerne i nærmiljøet. Dette er blandt andet for at skabe en så tryk og tillidsfuld overgang fra børnehave til skole som muligt. Barnet bliver her præsenteret for skolen og hvad der skal til at ske inden for den kommende periode. Dette foregår sammen med stuens personale. Husets personale forsøger at holde sig opdateret, på når der er arrangementer eller lignede i Rødovre kommune som kunne være relevant for Børnehuset. Derudover har vi et tæt samarbejde med forældre som har et stort kendskab til lokalområdet og de har mulighed for at komme med gode ideer til ture, arrangementer m.m.

Vi er som hus opmærksomme på, når der starter, en ny kollega i huset, som ikke nødvendigvis har viden om lokalmiljøet på forhånd. Det kan også være den nye kollega har nye og gode ideer til udflugtssteder som vi i huset ikke har kendskab til, blandt andet derfor står vidensdeling højt på vores liste i Børnehuset.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Børnehuset har vi i længere tid haft fokus på blandt andet de fysiske rammers betydning for barnets leg, læring, trivsel og dannelse. Personalet har i den forbindelse tilegnet sig viden via inspirationsmateriale fra EVA, Cand.Arch. Indretningsarkitekt Pernille Bjørgulf Agerholm samt Professor, ph.d. Helle Marie Skovbjerg. Dette for at forbedre forholdene for børnene i huset. Husets læringszoner er efterfølgende blevet til samarbejde med børnene, dette er sket ved enten at observere børnene og se hvad vi som pædagogisk personale vurderer de har brug for, og ved at spørge dem om deres ønsker. Vi har i processen haft et stort fokus på det æstetiske børnemiljø. Dette da arbejdet med indretningen og udsmykningen kan virke stimulerende og inspirerende på bedst mulig måde over for børnegrupperne. Det kan være med til at fremme børnenes lyst til at bevæge, udfolde, og fordybe sig i rummene/zonerne. Vi har fx på børnenes initiativ lavet forsøg med en købmandsbutik, som børnene gav udtryk for de gerne ville have. Først efter at have afprøvet om tingene ville blive brugt, blev der investeret i nye møbler og legetøj. Dette har indtil videre været en stor men også en løbende proces. Her har vi som pædagoger fokus på, om børnenes lege udvikler sig og om det æstetiske miljø derfor også har skulle ændre sig i takt med dette. Overordnet kan man sige at børnemiljøerne på sin vis aldrig bliver helt færdiggjort, da de altid ville skulle ændres og justeres. Dette på baggrund af at hver børnegruppe har forskellige interesser og spor de vælger at bevæge sig ned ad. Vi har også oplevet af små ændringer i det æstetiske miljø nemt kan ændre på hele dynamikken i børnegrupperne til noget andet end der oprindeligt var. Dette gør blandt andet at nogle børn kommer til at vise nye sider af sig selv i børnegruppen.

Vi har fokus på at nedsætte støj, og der er i den forbindelse indkøbt mobile støjvægge på hjul og vægplader til ophæng, der reducerer den værste støj. Væggene og støjpladerne har monteret selvvalgte motiver til de enkelte stuer. På disse er forskellige motiver, så som naturbilleder, huse, tal og bogstaver.

Vores gangarealer og garderober er et rum som har flere forskellige funktioner igennem dagen. Om morgenen er dette stedet hvor der skabes ro, og tryghed til at sige farvel til mor og far. Men efter kl. 9:30 bliver disse forvandlet til legezoner fx med konstruktionslege samt bevægelseslege.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset ved Damhussøen benytter vi de fire værdier der definerer ordet TROM, som ligger i teorien fra Fri for Mobberi (TROM står for Tillid, Respekt, Omsorg og Mod). Vi bruger disse værdier til at sikre at alle

børn føler sig set, hørt og anerkendt i deres hverdag. Fx i afleveringssituationer, hvor børn og forældrene vil opleve et personale der fremstår og agere opmuntrende, positiv, imødekommende og anerkendende.

I Børnehuset fremmer vi læringsmiljøet som igennem aktiviteter og samspil skaber et engageret læringsmiljø. Dette gør vi blandt andet igennem børnedemokrati på stuerne. Rammerne for børnedemokrati består i, at børnene bliver spurgt om deres egne ønsker til planlagte aktiviteter og bliver inkluderet i deres madplan, og andre hverdagsaktiviteter de kan og har lyst til at indgå i. I Børnehuset vægter vi børnedemokratiet højt, hvilket betyder at børnene altid er en direkte eller indirekte faktor for stuens aktiviteter.

Vi kan se, at børnenes engagement i fx. madplanen giver selvtillid og selvværd i forhold til at lave og præsentere forskellige retter, være stolte af, og derigennem få en positiv succesoplevelse.

De daglige aktiviteter skaber engagement på den måde at samspillet imellem personalet, gør at vi viser børnene tillid til at de selv kan og har indflydelse på egen hverdag. Vi ønsker at opnå handlinger der gør at vi har en børnegruppe der i hele huset har en stor indflydelse på egen hverdag, som gør dem nysgerrige og engageret. Derved tilstræber vi at kunne se en børnegruppe som selv aktivt kommer med ideer og forslag. Således at børnene får en indre følelse som stolthed, deltages glæde og lysten til at deltage i aktiviteter som de selv er medskabere af.

Vi har i Børnehuset indrettet et læringsmiljø der understøtter mange forskellige lege og kompetencer. Læringszoner der tilgodeser børnenes muligheder og alsidige behov som de selv kan vælge fra og til. Dette giver børnene mulighed for at udforske sig selv og deres omverden, såsom kammerater, fællesskaber samt lege.

Vi arbejder i vores hus med muligheden for at børnene kan lege i garderoben, på gangen og på de øvrige stuer efter aftale med stuens personale. Dette medfører at der bliver skabt mulighed for at børnene leger på tværs af stuer, alder og fællesskaber. Dette betyder også at børnene har mulighed for at spejle sig i og lære af hinanden. Vi tilrettelægger vores praksis så den tilgodeser det enkelte individ. Det gør at børnene kan indgå i gensidig forpligtende fællesskaber, såvel som at skabe et læringsmiljø der bliver betydningsfuldt og tilgodeser deres livsbetingelser.

I Børnehuset lærer børnene konflikthåndtering samt evnen til at håndtere medgang og modgang, med understøttelse og guidning fra den voksne. Vi som personale fungerer både som forløbere samt vejledere i udvikling af disse kompetencer hos børnene. Dette ønskes opnåede igennem samlinger og aktiviteter, som giver børnene mulighed for at arbejde og italesætte deres og andres følelser.

Vi i Børnehuset skaber et varieret læringsmiljø, hvor aktiviteter udfordrer og styrker børnenes mod. Til dette bruger vi blandt andet metoden "Den du rør ved mobber du ikke" som er en massage del fra Fri for Mobberi. Massagen lærer børnene at modtage og give kropslig berøring, og føle sig trygge i det. Lære at yde omsorg, samt mærke egne grænser og blive bevidst om deres kammeraters.

Fællesfredag er en ugentlig aktivitet på tværs af alle stuer, som består i at alle børn i huset mødes og sammen deltager i en planlagt pædagogisk aktivitet. Temaet for fællesfredagene skrifter månedsvist læreplans-tema, fx kommunikation og sprog, Natur, udeliv og science osv. Her får de større børn lyst og mod på at tage ejerskab af aktiviteten og hjælpe de mindre børn og de mindre børn tager imod hjælpen og ser, hvad de store kan.

I Børnehuset arbejder vi på at skabe en børnegruppe der tør deltage i alsidige fællesskaber på tværs af alder, stuer og interesser. De tager initiativ til at skabe, udvikle og erfare nye og etablerede fællesskaber, som understøtter og udvikler deres erfaringsverden.

Igennem arbejdet med ture på tværs af stuerne, rutiner, fællesfredage og daglige pædagogiske aktiviteter bliver børnene inddraget i alsidige og forskellige former for fællesskaber. I Børnehuset arbejder vi med store, såvel som små børnegrupper. Dette gøres for at børnene lærer at navigere i forskellige fællesskaber. Disse forskellige fællesskaber har blandt andet til formål at skabe venskaber, gode legerelationer, engagement, selvværd, fordybelse og ansvar.

Vi samarbejder med forældrene omkring barnets alsidige personlige udvikling, så der på den måde bliver skabt et bånd imellem barnets forskellige arenaer. Måden vi gør det på er igennem daglig dialog med forældrene. Dialogen er ofte omkring hvordan dagen er forløbet, men kan også omhandle barnets trivsel og udvikling fx. er der noget barnet skal blive bedre til og der derfor skal øves i dette både hjemme og i børnehuset. Dette tætte samarbejde med forældrene er med til at skabe en tryghed for barnet, da der på den måde er sammenhæng mellem Børnehus og familie. Personalet såvel som forældrene er vigtige, i de overgange barnet skal igennem imens de går i Børnehuset. Overgangen fra Mariehønerne til Humlebieerne og fra Humlebieerne til Sommerfuglene. For at dette skift skal blive en succes, er der brug for et tæt samarbejde imellem personale og forældre. Dette skift er nyt for barnet og kan derfor virke voldsomt, men da vi som personale har et tæt samarbejde i hele huset, kender alle hinanden. Personalet og forældrene forbereder barnet på dette skift og barnet kommer på besøg på den stue det skal gå på. Personalet motiverer og støtter barnet til at finde mod på at turde udforske, være nysgerrig og opleve den nye stue, samt støtter barnet i at være deltagende i det nye fællesskab det skal indgå i. Dette gøres ved at hjælpe barnet i leg og på den måde hjælpe barnet med at danne nye relationer. Disse skift og overgange i Børnehuset, giver barnet kompetencer til at kunne skifte mellem forskellige arenaer, hvilket bidrager til at kunne skabe livsduelighed.

2 - 3-årige

Når barnet starter op i Børnehuset, er der på forhånd udsendt en folder til hjemmet, med beskrivelse på 'den gode start'. Dette for at forberede forældrene på vigtigheden af, at have planlagt god tid til at barnet falder til på stuen og får opbygget en god relation til den primære pædagog som står for indkøringen. Pædagogens rolle er sikre tillid og tryghed barn og personale imellem, så forældrene trygt kan forlade institution. Barnet kan i den periode de går på stuen have sine personlige ting med, så som bamse, nusseklud og sut. Dette for at barnet har mulighed for at søge tryghed og trøst i noget personligt og genkendeligt hjemmefra.

Vi ser børnene som selvstændige individer, der hver især har forskellige interesser og behov. Vi understøtter børnenes oplevelsesverden og følger deres spor, dette gør vi for at styrke barnet i troen på dem selv og egne evner. Vi arbejder med forskellige temaer i løbet af året fx "hvem er jeg", hvor der er fokus på at lære sig selv og de andre børn at kende, der arbejdes med hvordan børnene ser ud, både med og uden udklædning, kendskab til egen krop og dens kunne.

Vi arbejder med mod og at turde at prøve nye ting og dermed opnå nye kompetencer. Al begyndelse kan være svært og vi støtter og motiverer derfor barnet til at blive ved med at prøve, dette er med til at give dem en succesfølelse når det endelig lykkes.

Vi motiverer og støtter børnene i at deltage i forskellige aktiviteter, både i fælles aktiviteter for hele huset, stuen og i mindre grupper, samt i de små fællesskaber børnene selv danner, på kryds og tværs af stue, alder og køn.

3 - 6-årige

Vi lægger stor vægt på at se børnene som individer, der har forskellige interesser og behov. Vi indlever os i deres oplevelsesverden, og dyrker interesser og værdier, for at styrke barnet i hvem det selv er. Vores daglige, ugentlige og månedlige aktiviteter bliver udarbejdet i et demokratisk fællesskab med børnegruppen. Børnenes værdier, interesser, og forslag bliver hørt, respekteret og indkopieret i disse aktiviteter.

Stuernes rum og læringszoner er ligeledes blevet til i samarbejde med børnegruppen. Børnegruppen er blevet observeret i lege og har ligeledes verbalt givet udtryk for hvilke aktiviteter de ønsker tilgængelige i disse zoner. Fx rollelege, konstruktionszoner og stillezoner m.m. disse rum giver mulighed for forskellige sociale relationer og fællesskaber.

Vi samarbejder og inddrager forældrene i samarbejdet om barnets udvikling og relations dannelse. Det gør vi fx ved at inddrage dem i hvilke relationer, vi oplever barnet, har i institutionen, samt opfordre til legeaftaler i det private.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset vægter vi arbejdet med konflikthåndtering højt. Her skal børnene lære at kunne håndtere, regulere og danne strategier for hvordan de løser forskellige konflikter i løbet af en dag. Det kan være alt fra at lære at tage tøj på, gå på toilettet, følelsesregulering, selvstændighed, samt udvikling af social dannelse. Det er derfor vigtigt vi som personale følger og støtter op om børnene i deres udvikling og kompetencedannelse. Dette gøres ved at give børnene de værktøjer vi finder nødvendige for at de kan være succesfulde i deres udvikling, om end det er sproglig, motorisk eller følelsesmæssig støtte og guidning.

Vi arbejder med mindre grupper der er sammensat grundet forskellige pædagogiske overvejelser. Fx faste legegrupper, der er sammensat for at børnene kan danne stærke relationer, lære af hinanden og i fællesskab udvikle hinandens kompetencer. Vi finder det vigtigt i vores pædagogiske arbejde at præsentere børnene for forskellige sociale kontekster de henholdsvis påvirker og påvirkes af.

Vi finder det vigtigt at børnene bliver introduceret til deres nærmiljø. Hver stue har ligeledes en fast tur dag hvor der bliver besøgt legepladser, parker og forskellige kulturelle institutioner. Dette er med til at skabe en forståelse af børnenes nærmiljø og udfordre deres nysgerrighed, kreativitet og lege.

I Børnehuset vægter vi børnedemokratiet højt. Børnenes forskellighed, holdninger og behov danner grundlag for det læringsmiljø vi bestræber os på at skabe i Børnehuset og det er netop denne forskellighed der gør at hvert enkelte barn bidrager til et værdifuldt og relevant fællesskab. Børnene er fx med til at vælge, handle og lave maden i huset. Alle husets lærings-/legezoner er blevet til i et demokratisk samspil med børnene, hvor hvert enkelt barn er blevet set og hørt for at tilgodese dets ønsker, interesser og behov, samt skabe zoner der tilbyder forskellige lege, stimuli og kontekst. Samlingen er også et demokratisk forum hvor børnene altid er aktivt deltagende i udvælgelse af aktiviteter, såvel som et forum hvorpå de kan dele tanker og følelser med

hinanden. Samlingen har forskellige tematikker der er i overensstemmelse med de 6 læreplanstemaer, der dermed sikrer et alsidigt og positivt læringsmiljø.

Igennem vores arbejde med Fri for Mobberi arbejder vi med skabelse af relationer præget af glæde og gensidig respekt. Den relation barn og fagligt personale har imellem sig, resultere i en positiv effekt på barnets adfærd. I Børnehuset er det vores pligt at etablere og fastholde relationer der understøtter trivsel og udvikling som resulterer i et positivt fællesskab børnene imellem. Børnene er afhængige af den positive og anerkende voksne, for at aktivere de spejlneuroner i hjernen der giver umiddelbar forståelse af andre, samt evnen til at handle empatisk i fællesskabet. (Mobning - Viden og værktøjer for fagfolk, 2017, s. 41-42) Det er bl.a. i børnenes fællesskaber med andre jævnaldrende, de bliver socialiseret og udvikler vigtige sociale kompetencer. Dette gør at de opbygger sociale strategier, som ruste dem til i højere grad at kunne begå sig godt i deres voksenliv.

Hvis et barn ikke bliver lukket ind i fællesskabet, kan det få alvorlige konsekvenser for barnets liv. Dette behøver ikke kun at være i det givende fællesskab men kan sprede sig som ringe i vandet til andre af dets sociale arenaer.

2 - 3-årige:

Når man starter som nyt barn på Mariehønestuen, vil en fra det pædagogiske personale stå for det nye barns indkøring. Det bliver denne persons ansvar at introducere barnet og dets forældre for husets, strukturer, logikker, politikker og rutiner. Barnet vil i denne periode blive introduceret til mange forskellige rutine situationer, samt store og små fællesskaber. Det er i disse sociale fællesskaber med andre børn, barnet danner erfaringer, relationer og venskaber som danner grobund for hvordan man bør agere hensigtsmæssigt i forskellige sociale sammenhæng. For at støtte børnene i deres udvikling af empati og sociale kompetencer, arbejder vi ud fra Fri for Mobberis principper hver dag. En gang om ugen arbejder vi med det mere fokuseret, ud fra de samtalekort der er i Fri for Mobberi. Her snakker vi med børnene omkring ansigtsudtryk og kropssprog og hvordan vi kan se hvilke følelser der udvises, fx vender munden ned af, er det fordi man er sur, er der tåre ned ad kinderne er det fordi, at man er ked af det osv. Dette gør vi for at lære børnene at genkende følelser, samt at kunne mærke hvordan de selv har det. Hvilket er vigtigt i forhold til at kunne udvise empati og sympati over for andre mennesker.

Til frokost spiser vi ved 3 borde, hvor der sidder 4-5 børn og en voksen ved hvert bord. Dette gøres for at skabe intimitet og fokus på relations dannelse. Ved at sidde i små grupper fremfor en stor, er der rig mulighed for at kunne være nærværende og have dybe samtale med hinanden.

3 - 6-årige:

Vi har periodevis, faste grupper der en gang om ugen skifter stue for at skabe en glidende overgang fra Humlebi til Sommerfugl, så der for den pågældende gruppe børn, allerede er en stærk tilknytning til deres kommende stue. Børnene bliver ligeledes udfordret i deres sociale færdigheder, når de skal indgå i fællesskaber og relations dannelse i nye sociale sammenhænge. De ældre børn udvikler empati og omsorg når de kommer ind og er de store. De lærer at hjælpe og tage sig af de mindre, samt bliver opfordret til at starte og inddrage de yngre i forskellige lege. En af de andre måder vi arbejder med empati, med de 3-5-årige er blandt andet ved at benytte os af samtalekort. Disse samtalekort udspringer af Fri for Mobberi kufferten. Herigennem lærer vi først børnene at genkende følelser og derefter at mærke hvordan de selv har det. Derved lærer de også at genkende de andre børn og voksnes følelser, hvilket skaber grobund for børnenes empati samt sympati over for andre mennesker.

Børnene spiser ved mindre borde med plads til op til 5 børn, Børnegrupperne ved hvert bord, er sammensat for at skabe intimitet, med fokus på relations dannelse.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi ser sprog som en yderst vigtig og væsentlig del af barnets udvikling, da det har stor indflydelse på hele barnets selv. Her menes der både verbalt og nonverbalt i relation til andre børn og voksne.

Børnene lærer gennem sprog at italesætte egne ønsker og behov og også forstå andres ønsker og behov og dermed styrkes de sociale kompetencer, så de formår at løse de små 'konflikter selv'. Vi er bevidste om at det har stor betydning for læse og skrivefærdighed senere i skolen. Sproget er ydermere basis for den gode trivsel, da børnene igennem sproget lærer at begå sig i sociale relationer barn/ barn og i den gode kommunikation barn /voksen.

Vi arbejder i Børnehuset med sproggrupper en gang om ugen. Dette sker med en lille gruppe af 2-3 børn, sammen med en voksen. Disse børn har særligt brug for at få styrket deres sprog, ordforråd, kommunikationsevner, forståelsen og udtalen. Dette sker via forskellige sjove aktiviteter, spil, læsning, billeder, hvor sproget er i særligt fokus.

I Børnehuset har personalet skabt mulighed for at børnene kan mødes på tværs af stuerne. Dette sker igennem leg, spil, venskaber, rollelege, selvhjulpenhed, hvor sproget er i fokus.

Børn lærer meget af hinanden, de store lærer at formidle, forklare og sætte ord på i fællesskabet med de mindre og de mindre lærer en masse af de store ved at spejle sig og lærer hvad de gør, forklarer, siger og fortæller.

2 - 3-årige

Her er de voksne dagligt sproglige rollemodeller som er opmærksomme på at bruge de korrekte begreber og termer for at børnene fra start lære at bruge de korrekte ord.

De voksne gør meget ud af at bruge tid på at italesætte handlinger, gøremål og aktiviteter, gøren og laden igennem dagen.

Der holdes dagligt samlinger, hvor de samme sange synges over en længere periode, ofte årstids- eller tema bestemt. Der snakkes hver dag om vind og vejr og årstider og hvad der sker i årstiderne. Der bliver talt om ugedagene og børnene tæller selv hvilke børn der er til samlingen. Hver dag bliver der læst historie op og dialogisk læsning bliver brugt til at lære nye ord og begreber. Rim og remser bliver brugt flittigt, så børnene bliver bevidste om lyde der er ens og forskellige på en sjov måde.

På stuen arbejdes der med Fri for Mobberi med samtalekort, hvor børnene med de voksne italesætter hvad der sker på billedet.

Hver mandag tales der om weekenden. Børnene får her mulighed for at sætte ord på, hvad de har lavet, hvis de har lyst.

Hver fredag er der legetøjs dag og her vælges der at bruge tid til at gå i små dialoger til samlingen omkring, hvilket legetøj barnet har medbragt, hvad de kan og evt, form og farve på det niveau børnene sprogligt er på.

Stuen har månedsvis forskellige temaer med fokusord fx. farver gul, rød, blå og grøn og figurere. Dette er et gennemgående emne i måneden, hvor der så ofte som muligt snakkes om de udvalgte fokusord i de bestemte temaer.

3 - 6-årige

I vores mellemste gr. 3-4årige bliver der leget forskellige lege med fokus på sprog som fx. Kims leg, her snakkes om de forskellige genstande, der bruges i legen, der nævnes hvilken genstand der mangler.

Her tales der om de mange forskellige samtalekort, fra Fri for Mobberi, der blandt andet er baseret på situationer der omhandler følelser, mimik og kropssprog. Samtalekortet vises og børnene fortæller her om hvad der sker på billedet, hvordan personerne har det på billedet og hvorfor de føler som de gør mv. Herigenem, bidrager det også til læringen om at forstå sig selv, hinanden og deres omverden. På vores legetøjs dag, som vi har hver fredag, fortæller børnene på skift hvad de har med og står op og præsenterer legetøjet overfor hinanden. I løbet af ugen snakkes der om hvad børnene har lavet derhjemme, det kunne være om weekenden eller fritiden, så de derigennem får italesat egne oplevelser overfor hinanden.

På stuen synges der hver dag sange og vi læser dialogiske historier op med udvalgte nøgleord, så børnene lærer nye ord, men også så der opstår små dialoger under oplæsningen omkring emnet i bogen.

Vi har valgt at spise i små grupper, hvor børnene har en fast plads og der er tilknyttet en fast nærværende voksen ved hvert bord, dette gør vi for at få en god hyggelig dialog med børnene under spisningen.

Derudover har vi på Humlebistuen lavet små legegrupper med en fast voksen. Her har vi bevidst valgt at sammensætte børnene ud fra deres kompetencer og hvor de er i deres sproglige og sociale udvikling. Vi har mulighed for at skabe små lærerige rum, hvor børnene også kan udfolde sig og hvor vi har mulighed for at styrke deres sprog, dette giver et ligeværdigt sprogligt fællesskab, baseret på det sociale aspekt.

På Sommerfuglestuen leges der mange sproglige lege. Læring gennem leg. Vi har blandt andet sproglege med genstande fx. rosin: hvad er det, hvad ligner den, hvordan ser den ud, hvordan smager den osv. Vi har ofte rim og remser og har i hele huset indført månedens rim, som vi læser op og øver os på dagligt.

Vi finder i hverdagen på alle mulige ord, der rimer også vrøvle ord og vi laver klappemaskinen med klap og bevægelser, mens vi siger en bestemt remse, som også styrker koordinationen samt gør det til en sjov leg.

Vi har sproglege i hverdagen med fx. 3-4 billeder, hvor vi i fællesskab digter og laver en historie ud fra disse billeder. Dette gør vi ved håndoprækning og i historien skal der helst være en rød tråd, så historien giver mening, dette styres af den voksne. Vi laver også historier i fællesskab. Det gør vi på den måde at en person starter med at sige: Der var engang en... og så skal børnene række fingeren op, hvis de kan fortsætte

historien og har et forslag til hvad der så skal ske. Til sidst har vi en hel eventyrhistorie, som vi prøver at genfortælle sammen og flere børn prøver at genfortælle historien evt. med hjælp fra de andre børn.

Vi har dagligt almindelig læsning og dialogisk læsning.

Vi har hver uge, små sproggrupper hvor der er planlagt fokuseret indsats, for de børn i huset som har brug for det. Dette med fokus fra Rambølls "Hjernen og Hjertet".

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset arbejder vi med krop, sanser og bevægelse hver dag. Dette gør vi via forskellige fælles temaer i huset, temaer på stuerne, læringszoner og på vores legeplads.

De fælles temaer i huset og på stuerne kunne fx. være ”hvem er jeg” projekt, hvor der arbejdes med fokus på hvem er jeg og hvad kan jeg. Dette projekt målrettes ud fra et alderssvarende perspektiv. Hos de 2-3årige kan det fx omhandle kropsbevidsthed, ansigtsudtryk og mestring af forskellige udfordringer bl.a. at kunne hoppe med samlede ben, tage sko af og på uden hjælp osv.

Vores legeplads indbyder til kropslig udfoldelse. Den er indrettet med ujævnt terræn, klatrestativer, rutsjebaner, boldbane, klatretræer, vipper, gynger og plads til at løbe, cykle, hinke, sjippe osv. Dette er med til at styrke vestibulær sansen, labyrintsansen og muskel-og led sansen. Derudover er der masser af sanseindtryk på vores legeplads. Der er forskellige farver fra naturen, legetøj osv. som stimulerer synssansen. Vi har nogle forskellige bede, hvor der vokser blomster, bær og grøntsager, som der kan duftes til og smages på, dette er med til at stimulere smags- og lugtesansen.

Indendørs er der også mulighed for bevægelse og kropslig udfoldelse. Vi har en lang gang der indbyder til løb. Børnene nyder at kunne få lov at løbe ned ad gangen en gang imellem, andre gange bruges den til voksenstyrede aktiviteter såsom at lege forskellige dyr fx hoppe som en kænguru, sno sig som en slange osv. Vi har også en motorikbane som kan tages frem, den indeholder forskellige ting man kan gå på, nogle har dutter, andre riller osv. dette gøres ofte med bare tæer, så børnene kan mærke/sanse de forskellige effekter.

En fælles værdi i Børnehuset er, at der arbejdes med selvhjulpethed. Dette omfatter alt fra at tage tøj af/på til at hjælpe til med tilberedning af eftermiddagsmaden. At være selvhjulpethed er med til at styrke børnenes kropsbevidsthed samt give dem en følelse af at være betydningsfuld for fællesskabet. Børnene stilles

overfor krav og udfordringer der er alderssvarende, hvilket hjælper dem til at opnå en succesfølelse når det lykkes.

2 - 3-årige

Finmotorik

Børnene lægger puslespil, tegner, farver kopitegninger og maler for at træne deres finmotorik og øje-hånd koordination. På stuen har vi en stor tavle, hvor der kan tegnes med kridt, den bruges flittigt og hver dag. Der leges ofte med modellervoks, hvor børnene former forskellige ting såsom dyr og fantasifigurer.

Det at øve sig i, at blive selvhjulpen og deltage i de daglige hverdagsaktiviteter, styrker børnenes finmotorik. Dette gør de ved selv at tage tøj af og på, øve sig i at knappe deres knapper, være med i køkkenet hvor de øver sig i at skrælle grøntsager, skære med kniv osv.

Vi laver forskellige kreative aktiviteter med børnene, bl.a. hvor der skal klippes i karton, limes med limstift og pyntes med pailletter, glimmer og perler. At klippe i denne aldersgruppe, kan godt være svært og derfor bruges der ofte en hjælpesaks. Hjælpesaksen giver barnet mulighed for i samarbejde med en voksen at klippe forskellige ting, samtidig med at den giver børnene en fornemmelse af hvordan en saks fungerer og hvilken bevægelse det kræver for at kunne klippe.

Vi holder samling hver dag, hvor vi synger sange, her bruges der jævnligt instrumenter såsom trommer, rasleæg og tamburiner.

Grovmotorik

For at styrke børnene grovmotorisk, er stuen indrettet så der er plads til bevægelse. Vi har en stor puf, som der kan hoppes på, børnene er meget glade for den og bruger den derfor hver dag.

Ugentligt arbejder vi mere fokuseret med krop og bevægelse, dette gør vi ved hjælp af musik fra Fri for Mobberi. Vi bruger sange som indeholder forskellige bevægelser. Derudover leger vi ofte en leg hvor børnene skal bevæge sig som forskellige dyr fx sno sig som en slange, hoppe som en frø, vralte som en pingvin, flyve som en fugl osv.

Vi går på legepladsen så ofte som det er muligt, der kan børnene styrke deres grovmotorik ved at løbe, cykle, klatre osv.

Vi har en stor måtte, som vi henter ind på stuen, som børnene kan tumle på. De bruger den både til at øve sig i at slå kolbøtter, hopper og ruller rundt på den.

Vi vægter selvhjulpenhed højt, da dette er en vigtig brik i barnets udvikling. Selvhjulpenhed er med til at styrke barnets selvværd og give barnet succesoplevelser i hverdagen, derudover er selvhjulpenhed med til at udvikle barnet motorisk, sansemotorisk, samt øge barnets kropsbevidsthed, selvtillid og selvværd. Vi støtter og motiverer barnet til at blive selvhjulpen gennem aktiv deltagelse i hverdagen fordi, at det er med til at give barnet en følelse af at være værdifuld for fællesskabet. Barnet kan ikke alt fra start men øver sig ihærdigt og vil på et tidspunkt mestre mange ting selv.

For at kunne blive selvhjulpen er det vigtigt at de fysiske rammer understøtter dette. Derfor befinder de fleste ting sig i børnehøjde, så barnet ikke skal bede en voksen om hjælp hele tiden. Vores toiletter er små, så de passer til børnene, håndvaske er i børnehøjde og vores puslebord kan hæves og sænkes, så barnet selv kan kravle op. Hvis barnet kun har tisset, skiftes det som regel stående, da dette gør at barnet kan deltage aktivt, de kan hjælpe med at tage bleen af og selv smide den i skraldespanden.

Børnene øver sig også på selv at kunne tage tøj af og på, dette gøres både i skifte situationer og i garderoben hvor overtøj og sko, skal af og på.

Vi har ofte børnene med i køkkenet, hvor de hjælper til med at tilberede eftermiddagsmad, det kan være alt fra at skrælle gulerødder, smøre rugbrød og røre ingredienser sammen til en bolledej. En gang om måned har vi "smør selv dag", her har børnene hver især noget med hjemmefra fx leverpostej, agurker eller brød, dette spiser vi så samlet om et langbord, hvor børnene øver sig i selv at smøre deres mad.

Vi arbejder med børnenes sanser, ved at give dem forskellige sanseindtryk i hverdagen og gennem forskellige temaer.

Når børnene er med i køkkenet, stimuleres deres sanser ved at de mærker, dufter, smager på forskellige ingredienser.

Vi kan fx også stimulere deres sanser ved at give dem bind for øjnene og mærke, dufte, smage på forskellige ting. Det at få frataget en sans kræver mod, men skærper samtidig de andre sanser og de fleste børn finder dette ret underholdende.

Vi arbejder hver uge med massage, som en del af Fri for Mobberi. Nogle gange sætter vi noget afslappende musik på som stimulerer børnenes høresans og får dem til at komme ned i gear. Vi guider dem til hvordan

de skal massere hinanden, ved hjælp af massagebolde. Andre gange laver vi forskellige berørings lege fx pizza leg, hvor et barn lægger sig i midten, og de andre børn på skift ælter pizzadejen, ruller den ud og putter fyld på. De berøringer børnene får er med til at stimulere deres taktilsans, de mærker at berøringer kan kilde, føles rart osv.

3 - 6-årige

Børnene i denne aldersgruppe, gør brug af mange af de samme redskaber til at stimulere deres krop, sanser og bevægelser, som de 2-3årige. I denne aldersgruppe foregår det bare, på et lidt højere niveau. Børnene er nu begyndt at have en bedre forståelse for deres krop og er blevet mere bevidste om hvad den kan. De har også blevet mere bevidste, omkring deres sanser og hvad sanserne kan.

Finmotorik

Børnene i denne aldersgruppe laver perleplader, og sætter perler på snor/elastik, som bliver til armbånd og halskæder. De øver sig i at kunne klippe uden brug af hjælpesaks, dette gøres ved at klippe i blade og aviser, samt ved at lave pynt til de forskellige temaer og højtider, her øver de sig i at klippe efter skabeloner og øver sig i at følge streger.

I forhold til finmotorikken, har børnene på Sommerfuglestuen fri adgang til sakse, perleplader, perler og tusser.

Da vi i hele huset går meget op i selvhjulpenhed øver denne aldersgruppe sig fortsat i dette og de er nu begyndt at kunne mestre mange ting selv. Så vidt det er muligt tager de selv overtøj/sko af og på, men kan selvfølgelig stadig få hjælp af en voksen, hvis det driller dem lidt. De fleste af børnene har smidt bleen og går nu selv på toilettet, efter endt toiletbesøg øver de sig i at huske at vaske hænder. De større børn øver sig også i at kunne klare toiletbesøget alene og at tørre sig selv. De børn der stadig bruger ble, styrker deres selvhjulpenhed ved selv at hjælpe til under bleskift enten stående på gulvet eller på puslebordet hvor de selv kravler op og ned. De hjælper med at tage bleen af og få den smidt i skraldespanden.

Til eftermiddagsmad øver de sig i, selv at smøre deres boller/brød, eller øse op hvis der er suppe eller yoghurt.

Til smør selv dagen hjælper de med at dække bord, og forberede maden. De snitter bl.a. grøntsagerne, skære brødet og æggene over, lægger pålæg på tallerkner osv.

Efter måltidet hjælper de til med at rydde bordene, samt tørre borde og stole af.

På Sommerfuglestuen har de dukse (ugens hjælper), som hver dag hjælper med at tørre borde og stole af og feje gulvet.

Grovmotorik

Børnene benytter den lange gang så meget som det er muligt, de løber, bevæger sig som dyr osv. På gangen kan der også hinkes ved hjælp af en hinkebane.

Kontorstolene bliver brugt i samarbejde med en voksen, de drejer rundt og styrker dermed børnenes vestibulær sans. De høje stole/skamler som børnene sidder på hver dag, hjælper dem med at få en rumforståelse og styrker også deres balance da der ikke er noget ryglæn. Børnene er på legepladsen hver dag efter frokost, her styrkes deres grovmotorik ved at klatre, rutsje, gynge, løbe, cykle, sjippe, hoppe osv.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vores legeplads er en alsidig gammel have med blandet vegetation, såsom høje træer man kan klatre i, buske hvor man kan gemme sig i/lege hule, dette giver mulighed for at børnene kan føle sig ”uiagttaget” i deres leg. Træer og buske er også en naturlig opdeling af legezoner, de er med til at give skygge om sommeren og læ når det blæser. Disse legezoner indeholder blandt andet en boldbane, en bakke, rede gyng, klatrestativer, bålplads, samt plads til at kunne tegne med kridt, sjipte, cykle, og lege forskellige vandlege om sommeren og kælke om vinteren. Legepladsen indeholder desuden også en del borde og bænke som kan flyttes rundt efter behov. Vegetationen giver os mulighed for at se årstidens skifte, og vi kan udforske det dyreliv som træer og buske tiltrækker fx eger, insekter og fugle.

Legepladsen har forskelligt terræn, fx bakker, knolde og rødder der stikker op. Dette ujævne terræn er med til at bidrage til styrkelse af motorik, både for børn uden udfordring men i særdeleshed også børn med særlige udfordringer i forhold til motorik og balance.

Vi giver børnene mulighed for naturoplevelser ved at gå på legepladsen eller på ture til omkringliggende natursteder. Vi går ud i alt slags vejr, snakker om natur og naturfænomener som fx regn, blæst, sne osv. Vi snakker om naturens årsag og virkning f.eks. ved at snakke om hvorfor bladene falder af træerne om efteråret, kommer igen om foråret, hvorfor vand bliver til sne og is og omvendt når det tør.

På legepladsen har børnene mulighed for at finde insekter, som vi så kan tage op i vores lille terrarie som vi har på legepladsen, og studere på nært hold. Når vi er færdige med at studere dyrene/insekterne, slipper vi dem fri, så der kan blive plads til nye, dette gøres ud fra børnenes spor.

Vi har på legepladsen bede og højbede, hvor vi dyrker grøntsager og urter. Derudover har vi også nogle æbletræer og nogle bærbuske. Vi har hvert år et spire/gro projekt, som starter i det tidlige forår. Her er børnene med til at spire frø, grave i jorden, lægge kartofler, så grøntsager, urter og plante blomster. Børnene er med i hele processen fra jord til bord, de hjælper med at vande, nippe gamle blomster og blade af, og at

passe vores bede. Denne proces giver børnene en forståelse af hvordan vi er forbundet med naturen. Børnene lærer at vi for at, kunne få gulerødder eller kartofler til vores eftermiddagsmad, først skal igennem en proces hvor vi sår, spire og passe en plante som til sidst ender på eftermiddagsbordet. Igennem spire/gro projektet og vores daglige ture på legepladsen og nærmiljøet, forsøger vi at give børnene en forståelse af hvordan man behandler naturen. Vi lærer dem at man ikke må knække grene af eller hive planter op af jorden, dette er med til at give børnene en begyndende forståelse og opmærksomhed i forhold til skadelige påvirkninger i naturen.

Vi lærer børnene matematisk opmærksomhed ved at øve at tælle/talrækken, vi snakker om former, farver, mængde, størrelses tyngde forskelle, forholdsord f.eks. ude/ inde og oppe/nede m.m...

Via iPad 'en lærer børnene at anvende digitale medier, til check ind/ud, samt søgning via google. Det er altid ud fra emner og temaer der interesserer børnene.

På vores Fællesfredage arbejder vi jævnligt med science eksperimenter, hvilket er med til at give en begyndende forståelse for hvad forskellige elementer kan.

Fx et madmodsløb hvor posterne, fx kan være at dissekere en fisk, lave mad over bål, bage boller med egen hjemmelavet smør, marmelade og frisk ost.

Det kan også være forsøg med farver, fx hvor mange farver en sort tusch indeholder, eller vise forskellen på grundfarver og blandingsfarver.

For at give børnene en begyndende forståelse for bæredygtighed, arbejder vi i hele huset på at huske at slukke for vandet når man ikke bruger det. Opsamling af regnvand i vandtønder på legepladsen som anvendes til at vande blomster. Lukke døre og vinduer når radiatorerne er tændt, begrænse brugen af papir til at tørre hænder, sæbe osv. Slukke lyset når det ikke er i brug, dette bidrager til at danne børnene så de lære at udvise hensyn til naturen og miljøet. Vi forsøger på at anvende genbrugsmaterialer når vi laver kreative aktiviteter fx toiletruller og sylteglas. Dette bidrager til at børnene lære at nogle materialer kan anvendes til andet end det de er beregnet til.

I vores forældresamarbejde, prøver vi at inddrage forældrene i at anvende madpapir i stedet for stanniol. Vi holder to årlige arbejdsdage hvor børn og forældre kommer og hjælper med at slå græs, klippe hæk, bygge højbede osv.

Desuden har vi i maj måned en Plantedag hvor vi inviterer bedsteforældre/bedste ven. De medbringer hver en plante, de kan plante i fællesskab med barnet/børnene. Dette er med til at give børnene et ejerskab ved at de har bidraget til haven.

Naturen bidrager til alle mulige former for fællesskaber. På legepladsen kan et fællesskab etableres af en voksen, men børnene danner også mange legefællesskaber på kryds og tværs af alder og stuer. Legepladsen er for alle, børnene er ligeværdige og får tilbudt de samme muligheder. Nogle af de store børn mestre det hele, klatretæer, klatrestativ og at cykle på to hjul, andre børn observere og prøver ihærdigt på at lære at mestre det.

2 - 3-årige

De begynder at få en forståelse for sammenhængene i de ovenstående, samt en begyndende forståelse for form og farver og børnene i denne aldersgruppe nyder godt af italesættelse og gentagelse. Fredags legetøj giver også anledning til snak om form, farver, kunnen osv. Børnene i denne aldersgruppe lære meget ved at være ude på legepladsen, da vi på legepladsen ikke er aldersopdelt og de dermed får mulighed for at lære af de store.

3 - 6-årige

Børnene i denne målgruppe, bliver mere undrende og stiller flere nysgerrige spørgsmål. Børnene har nu fået en større forståelse for miljøet og hvilke elementer der er gavnlige og hvilke der kan være skadelige. Fredagslegetøjet giver anledning til snak om form, farver, mekanik og kunnen.

I forhold til matematisk opmærksomhed lærer vi børnene at tælle, vi snakker om former, farver, mængde, størrelses- og tyngde forskelle, de får en forståelse af sammenhænge mellem form, størrelse og tyngde ved f.eks. at undersøge hvilke ting der kan flyde.

På Sommerfuglestuen er der et verdenskort, som bruges til at snakke om hvilke lande vi kommer fra, hvor kommer Bamseven fra, hvor har vi været ferie osv. Der bliver også snakket om sol, måne, stjerner og andre planeter. De ældste Sommerfuglebørn får lov til at være alene på legepladsen i mindre grupper. Dette er en tillidsøvelse som er aftalt mellem barn, pædagoger og forældre og er med til at give barnet en følelse af selvstændighed. Det er med til at forberede barnet på skole og SFO-livet hvor de ofte er alene på legepladsen.

Vi lærer børnene om at skrald ikke hører til i naturen og hvilken skadelig virkning dette kan have for dyreliv og naturen som helhed, derfor tager vi nogle gange på ture hvor vi samler skrald, børnene samler også skrald på legepladsen.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Børnehuset, ses dette læreplanstema som en vigtig del af hele barnets alsidige udvikling og almene dannelse.

Dette skaber en forståelse for forskelligheder, sig selv og sin omverden.

Ydermere skaber vi en forståelse for menneskers forskellige værdier, normer og kulturelle baggrunde.

Dette ses også i et samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Kultur er at få en forståelse for hvem vi er og hvad vi er formet af.

Gennem kultur, som er både et kunstnerisk og en skabende kraft, bestræber vi os på i Børnehuset at aktiverer børnenes sanser og følelser, ligesom de kulturelle, normer og værdier, som børn tilegner sig i hverdagen. Gennem vores læringsmiljøer og aktiviteter i Børnehuset har vi stort fokus på kultur og æstetik. Dette for at give børnene mulighed for at møde nye sider af sig selv og mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder

Kultur og æstetik er ofte noget vi gør i fællesskab i større eller mindre grupper. Vi oplever, vi sanser, vi udvikler os, vi lærer og skaber sammen på forskellig vis. I fællesskabet ser vi på hinanden og kommunikerer. Og derved lærer vi af hinandens forskelligheder, både af vores alsidige personligheder, men også vores forskellige kulturelle baggrunde, normer og værdier.

Da vi er et lille hus, er det let for os at skabe det store fællesskab.

Til hver højtid snakker vi fællesskab, hvorfor vi holder højtiden, hvor den stammer fra og hvordan den evt. har udviklet sig op igennem tiden, deri en fortælling om vores kulturarv vi bringer videre. Vi laver højtidens

udsmykning ved at være kreative og skaber pynt og ting med forskellige materialer og udtryksformer, som stuen bliver pyntet op med.

Til jul holder vi julefrokost, for at skabe og dyrke fællesskabet, hvor vi fejre højtiden. Børnene laver julegaver til alle forældre, hvor børnene får lov til at skabe noget personligt i bestemte materialer. Dette gør vi i små fællesskaber, hvor vi også opfordrer børnene til at hjælpe hinanden. Vi jule bager sammen og børnene har på skift drillenissen med hjem og forældrene skriver i en bog, hvilke drillerier nissen har fundet på over natten. Dette læses op til fælles samling hver dag med børnene på hver stue. Dette støtter op om børnenes fantasi og vores gamle kultur på en sjov og legende måde.

Til fastelavn slår vi traditionens tro katten af tønden med udklædning på, hvis man har lyst. Forud for dette har vi som ovenover beskrevet, snakket om traditionens betydning og udvikling af traditionen gennem tiden. Vi arbejder også i denne tid med emnet: Hvem er jeg, hvor vi snakker om at være klædt ud, være en anden og spille en anden, som understøtter fantasi og udforsker det at være en anden end sig selv. Flere børn har også hjemmelavet kostumer på, som appellere til skabelsesprocessen med fantasi, kreativitet og genbrug/miljø.

Til påske, lærer børnene hvorfor vi holder påske i forhold til kristendommen. Vi snakker om Jesus og Gud, hvilken betydning påsken har for vores kultur, religion og traditioner.

Vi holder alle børns fødselsdag i huset på traditionel vis med gave og fødselsdagssang og lidt lækker sukkfri kage eller sund slik. Dette er noget der er højt værdsat af børnene og understøtter vores danske kulturarv gennem mange år.

Når husets har fødselsdag, fejrer vi det stort, med fest for alle børn og voksne og forældre og det fejres på legepladsen med kage og en masse forskellige boder med aktiviteter, som børnene frivilligt kan deltage i. Huset pyntes op med masser af flag.

Vi benytter vores lokale bibliotek flittigt, hvor børn og voksne i fællesskab finder gode, sjove og lærerige bøger, som vi kan tage med hjem. Herunder er det vigtigt for os i Børnehuset at vi sikrer at børnene lærer og får indblik i de velkendte og gamle historieskatter fx de gamle klassiske og berømte forfattere, som H.C. Andersens og Astrid Lindgren.

Når det er muligt, tager vi ture til forskellige museer og teater og legepladser, for at give børnene et alsidigt udviklingsgrundlag og for at skabe rammer, hvor børnene har mulighed for at lære nyt uden for husets rammer. Hele huset har fx været på en bondegårdstur og Nationalmuseet og efterfølgende lavede et større projekt omhandlende dette.

2 - 3-årige

Vi arbejder hver dag med både det store fællesskab på stuen og mindre fællesskaber. Dette gør vi ved at lave fælles aktiviteter på stuen, såsom Fri for Mobberi, hvor vi laver fælles lege og bevægelses aktiviteter. Vi gør det også via vores samlinger som vi holder hver dag. Op til de forskellige højtider og traditioner, snakkes der til samlingerne omkring disse, hvad betyder fx påske og hvorfor holder vi det.

De mindre fællesskaber, sker både i børnenes egne lege, hvor der dannes mindre grupperinger og i voksenstyret aktiviteter, hvor der laves forskellige ting i mindre grupper.

Der laves ofte kreative ting på stuen, dette kan være alt fra maleprojekter til klipperier. Den kunst børnene kreere bliver hængt op så den kan beundres af alle. Det hænges altid i børnehøjde, så børnene på den måde kan blive inspireret af det. Dette er med til at give børnene nogle æstetiske indtryk, som de så kan bruge til at danne nye kreative udtryk.

Som tidligere beskrevet i fællesdelen, tager vi en gang i mellem på biblioteket, hvor vi låner bøger som, omhandler det månedlige tema vi har på stuen, samt bøger om traditioner og højtider.

3 - 6-årige

Vi har stort fokus på at være kreative, skabe, forme og lege med mange forskellige materialer både ude og inde. Vi ser det som en vigtighed for børnenes alsidige udvikling at vi arbejder med at børnene udvikler og oplever nye sider af sig selv. Dette ved at øve at tænke kreativt, finde løsninger, og skabe noget der enten

er fint og æstetisk eller noget der kan bruges som et redskab eller genstand i legen. Her ser vi det særligt vigtigt at vi som voksne er åbne over for børnenes initiativer og idéer, følger børnenes spor og skaber åbne muligheder, så børnene støttes i at skabe sit eget. Vi voksne er her et aktivt bidrag til at være kulturformidler og være dem der støtter børnene i deres individuelle skabelsesproces og udvikling, så børnene føler sig set, hørt og imødekommet.

Vi laver billeder på forskellige vis, vi laver collager, vi maler, vi former og klipper figurer og laver genstande igen med forskellige materialer. Det kunne være at lave blomsterbilleder med forskellige teknikker eller collager med forskellige træer.

Vi skaber ofte et dyrmiljø i vores terrarium med blade og grene, hvor biller og edderkopper kan bo i en dag eller to. Her er det også vigtigt at følge børnenes spor, hvad optager dem, hvad interessere de sig for lige pt. Grib den og være bidragende og støttende med at skabe og kreere i børnenes ånd og interesse. Lade børnene komme til orde, lade dem komme med ideer og muligheder og hjælpe børnene hen imod at få realiseret deres ideer, så de føler ejerskab og stolthed ved at have formået at skabe vigtige ting. Dette giver en fantastisk grobund for at understøtte både det kulturelle og æstetiske i et fællesskab med andre børn og voksne der bliver grebet.

Til samlinger udfolder vi os ofte musikalsk og i samspil og udtrykker os evt. ved hjælp af instrumenter eller fagter. Børnene har medbestemmelse og indflydelse på hvad der skal synges til, så de også oplever at de bliver hørt og set i deres interesser og idéer.

På Sommerfuglestuen får børnene lov til at lave små rollespil, så de kan udtrykke sig og øve sig på konfliktløsninger og derigennem lære empati.

Sommerfuglestuen laver hvert år et teaterstykke. Dette teaterstykke udfører vi for resten af huset i en generalprøve og til premieren kommer forældre og søskende og kigger på.

Børnene er med til at ønske roller, lave kostumer og rekvisitter, lave billetter, lave kulisser og sætte sit eget præg på sin rolle med deres personligheder og udtryksmåder.

Børnene får lov at prøve sig selv af i nye roller og får mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder. Det aktiverer børnene sanser og udfordrer dem i det, at skulle stille sig frem med forskellige udtryk og følelser, at være i rollen. De lærer i dette fællesskab om samarbejde, empati og forskelligheder, der igen giver dem større forståelse for sig selv, andre og omverden og dens sammenhænge.

Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I Børnehuset ved Damhussøen, dokumenterer personalet løbende igennem året. Dette med fokus på de 12 underpunkter og de 6 læreplanstemaer. Dette gøres ud fra en didaktisk plan, som personalet er blevet undervist i brugen af på årets pædagogiske udviklingsdag 2020, af Dorthe Filtenborg, pædagogiske udviklingskonsulent, LDD. Vi har fx fokus på læringsmiljøet hvor vi har systematiske evalueringer på vores stue og personalemøder, hvor vores faglige refleksioner, konklusioner og evalueringer spiller en stor rolle for det fremtidige arbejde med læringsmiljøerne.

Stuerne skriver ugeskemaer, her har vi struktureret det pædagogisk læringsmiljø og hvad dette skal indbefatte. Ugeskemaet består af aktiviteter der sker igennem hele huset, som en pædagogisk rød tråd i arbejdet med de 6 læreplanstemaer. Igennem ugeskemaet skaber vi derved mulighed for at alle børn, kan trives, lære og udvikle sig og derigennem dannes.

Ved projekter og traditioner udarbejder personalet, inden projektstart en smitte-model. Vi har valgt at bruge denne dokumentationsmetode, da vi i huset mener at det er en dokumentationsform som er fyldestgørende i projektorienteret arbejde.

Til forældre:

Ved afhentningssituationerne gives en mundtlig overlevering om det enkelte barns dag. Så vidt det er muligt sørger vi for at gøre overleveringen så cirkulær som mulig, det vil sige ikke kun om barnet har haft en god dag, men en mere uddybende beskrivelse af barnets leg, trivsel, læring, dannelse og udvikling. Altså at fortælle om barnets brede læring og kobling fra sekundært miljø til det primære og omvendt.

På husets intra bruger vi skriftlig praksisfortælling, samt foto og video der viser hvad der rør sig i børnegruppen. Vi er også her opmærksomme på den cirkulære fortælling, og på hvilke læreplanstemaer der er i fokus.

Til børn:

Dokumentation laves til og med børnene og hænges i børnehøjde, på vægge, vinduer, døre og andet. Synligt for forældre og børn, så det er med til at skabe dialog.

Til kollegaer:

Dokumentationen til kollegaer sker ved evaluering ud fra observationer/iagttagelser af fx hverdagssituationer, udpluk af vores styrket læreplan og projekter. Disse medbringes i det formelle rum, på stuemøder og personalemøder. Dette med fokus på personalets faglige læring og udvikling internt i huset.

Vi lægger stor vægt på barnets læring gennem leg, og skaber mulighed for forskellige lege inde og ude. Vi har i vores Børnehus stor fokus på rummets betydning for leg og trivsel, og personalet har stor fokus på indretning af læringszoner som tilgodeser både den enkelte og gruppen.

I vores Børnehus har legen traditionelt haft en høj prioritering, hvor garderober samt gangareal bliver inddraget til leg.

Nogle gange deltager de voksne i legen eller sætter en leg i gang, andre gange er de trukket lidt tilbage men tilgængelige, hvis situationen kræver dette. Men vi mener også det er væsentligt, at børnene har nogle muligheder for "frirum", hvor de voksne ikke altid kan se dem, men ved hvor de er. Fx giver vi de større børn "frihed under ansvar" hvilket indebærer at de efter aftale med en voksen, må være fire børn ude eller inde "alene". Dette er en del af læringen i overgangen mellem børnehave og skole. Børnene vokser og tager ansvar når de føler at de bliver stolet på.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

I vores hus evaluerer vi ved, at vi forsøger at gøre os klogere på vores pædagogiske faglighed og praksis, ved at tage billeder, iagttage og dokumentere. Fokusområder kan fx være læringsmiljøer, spisesituationer osv.

Vi bliver nysgerrig på noget vi gerne vil blive klogere på, i forbindelse med børnenes læring, trivsel, udvikling og dannelse.

Vi finder fokuspunktet for observationen, og laver en plan for hvordan og hvornår vi vil lave observationen. Personalet fordeler opgaven mellem sig i forhold til hvem der gør hvad, hvem er observerende, fotografen, eller den aktive deltager sammen med børnene, samt ud fra hvilken teori vi vil anvende.

Opgaven udføres, der bliver reflekteret hos hvert enkelt personale der har været involveret, ud fra de billeder der er taget, det observeret og hvad den enkelte har tænkt over. Derefter laves en samlet refleksion, som danner grundlag for vores konklusion.

Konklusionen laver vi sammen i det formelle rum. Her kommer vi frem til det endelige resultat for vores observation, om vi gør som vi siger og tror vi gør, eller om vi har fået øje på noget helt andet. Virker de ting vi gør eller gør de ikke.

Dermed kan vi lave vores fremadrettet evaluering, hvor vi bliver enige om hvorvidt vi skal blive ved med det vi gør nu, eller om der skal laves nye tilføjelser, rettelser, eller noget helt nyt.

Altid med det i mente at børnegruppen ændrer sig, og at der derfor altid vil skulle ændres eller justeres hen ad vejen.

Tilsynsrapporten fra Rødovre kommunes uanmeldte tilsyn i sommeren 2023, er inddraget som data for evaluering samt opdatering af denne opdateret udgave af Børnehusets læreplan 2023..

